

3 juli 2025

COMITÉ VAN LANZAROTE

Comité van Partijen bij het Verdrag van de Raad van Europa
inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele
uitbuiting en seksueel misbruik

.....

Implementatieverslag

*****

Bijlage – lijst met aanbevelingen

BESCHERMING VAN KINDEREN TEGEN SEKSUEEL
MISBRUIK BINNEN DE CIRKEL VAN VERTROUWEN:
RECHTSKADERS

Managementsamenvatting

De meeste gevallen van seksueel misbruik van kinderen worden gepleegd door iemand die het kind kent en vertrouwt. In dit verslag beoordeelt het Comité van Lanzarote de bescherming van kinderen binnen hun "cirkel van vertrouwen" in de 48 staten die partij zijn bij het Verdrag van Lanzarote. De "cirkel van vertrouwen" omvat familieleden, personen met zorgtaken of die controle uitoefenen over het kind, en personen met wie het kind omgaat in een vertrouwde omgeving, waaronder begrepen bevriende leeftijdsgenoten. In het verslag wordt beoordeeld hoe partijen seksueel misbruik van kinderen dat binnen de cirkel van vertrouwen gepleegd wordt strafbaar stellen en hoe kinderen voor, tijdens en na afloop van strafrechtelijke procedures beschermd worden. Tevens wordt gekeken naar specifieke maatregelen in reactie op misbruik binnen de familie en hoe staten schadelijk seksueel gedrag door kinderen zelf aanpakken. Tot slot worden de procedurele regels onderzocht die van toepassing zijn op onderzoeken en vervolgingen, en maatregelen voor toezicht op en controle van daders.

Over het algemeen heeft het Comité van Lanzarote sinds de 1e monitoringronde aanzienlijke vooruitgang vastgesteld bij de staten die partij zijn bij het Verdrag van Lanzarote, die tevens betrekking had op de cirkel van vertrouwen, met name ten aanzien van procedurele waarborgen voor slachtoffers tijdens strafrechtelijke onderzoeken en procedures. Desondanks blijven er belangrijke leemtes bestaan, met name wat betreft de strafbaarstelling van seksueel misbruik van kinderen jonger dan 18 jaar in de context van seksueel misbruik binnen de familie, en wanneer er geen sprake is van dwang, bedreiging of geweld. De partijen worden tevens opgeroepen om de verlening van juridische en psychologische bijstand aan slachtoffers en hun naasten, en het toezicht op en de controle van daders te versterken.

Uitgebreide wetgeving inzake de strafbaarstelling van seksueel misbruik van kinderen van alle leeftijden door personen met een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed is essentieel om ervoor te zorgen dat alle kinderen tegen seksueel misbruik beschermd worden. Een aantal partijen heeft vooruitgang op dit gebied geboekt en heeft nu een duidelijke verwijzing naar "een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed" opgenomen in hun strafrechtelijke definities van zedendelicten tegen kinderen. Veel partijen beperken deze bescherming echter nog steeds tot zeer specifieke omstandigheden of tot kinderen onder de leeftijd van seksuele meerderjarigheid. Een aantal daarvan vereisen nog altijd het element van dwang als voorwaarde voor aanmerking als een strafbaar feit. In sommige staten kunnen kinderen tevens strafbaar gesteld worden voor het strafbare feit van seksuele betrekkingen met een volwassen bloedverwant of een adoptieouder of pleegouder. Sommige partijen staan ook nog steeds een huwelijk met het slachtoffer toe om de dader te vrijwaren van strafrechtelijke aansprakelijkheid of nalaten seksueel misbruik van gehuwde kinderen door echtgenoten strafbaar te stellen. In sommige staten bestaan nog steeds discriminerende juridische formuleringen, waardoor de bescherming van alle kinderen, ongeacht het geslacht of de seksuele geaardheid van het minderjarige slachtoffer of de dader, wordt ondermijnd.

Vroegtijdige signalering, snelle beschermingsmaatregelen en gecoördineerde interventies waarbij de veiligheid en het belang van het kind de prioriteit hebben, zijn vereist om kinderen te beschermen tegen seksueel misbruik in de familiesfeer. Het Comité heeft vastgesteld dat de meeste partijen voorzien in de verwijdering van de vermeende dader uit de thuissituatie, zelfs voordat de

strafrechtelijke procedure ingesteld wordt. In veel staten is het tevens mogelijk om ouderschapsrechten of ouderlijk gezag volledig op te schorten of in te trekken in afwachting van het resultaat van de strafrechtelijke procedure of na een strafrechtelijke veroordeling van de ouder. De uithuisplaatsing van het minderjarige slachtoffer dient daarentegen alleen in het uiterste geval ingezet te worden, hoewel dit uitgangspunt niet bij alle partijen duidelijk in wetgeving of in de praktijk tot uiting komt. In de meeste staten die verkennende gesprekken met kinderen toestaan, is het niet nodig om vooraf toestemming van de ouders of wettelijke vertegenwoordigers van het kind te verkrijgen als dit het kind mogelijkwerijs kan verhinderen om seksueel misbruik aan het licht te brengen. Er is door partijen ook vooruitgang geboekt wat betreft de aanstelling en inzet van bijzondere vertegenwoordigers en mandatarissen ad litem in gevallen waarbij een ouder een vermeende dader wordt beschouwd. De meeste partijen zorgen er ook voor dat gegevensbeschermingswetgeving en regels omtrent vertrouwelijkheid geen belemmering vormen voor de uitwisseling van informatie tussen instanties die in actie komen bij gevallen van seksueel misbruik van kinderen.

Voor kinderen die schadelijk seksueel gedrag vertonen, zijn er op maat maatregelen nodig die aan hun ontwikkelingsbehoeften voldoen. Het Comité heeft vastgesteld dat in de meeste staten waar een kind onder de minimumleeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid zich bezighoudt met schadelijk seksueel gedrag met een ander kind, dit kind doorverwezen wordt naar welzijnsdiensten voor kinderen en/of dat er voorzorgsmaatregelen ten aanzien van dit kind getroffen worden. Hoewel de meeste partijen een eigen benadering hebben ten aanzien van sancties tegen kinderen boven de minimumleeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid, in vergelijking met volwassenen die soortgelijke strafbare feiten plegen, roept het Comité partijen op om een herstelrechtelijke aanpak te volgen en aan de beginselen van kindvriendelijke justitie te voldoen.

Effectieve mechanismen voor de instelling van onderzoeken en vervolging zijn essentieel om te garanderen dat gevallen van seksueel misbruik van kinderen binnen de cirkel van vertrouwen aangepakt worden, ongeacht of een slachtoffer in staat of bereid is om aangifte te doen. Uit het verslag blijkt dat de meeste partijen nu toestaan dat een procedure ambtshalve ingesteld wordt zonder dat het slachtoffer eerst aangifte gedaan heeft. Er is tevens aanzienlijke vooruitgang geboekt ten aanzien van de mogelijkheid om de procedure voort te zetten nadat een slachtoffer de aangifte heeft ingetrokken, met een stijging met meer dan het drievoudige van het aantal partijen dat deze mogelijkheid toestaat. Er is ook vooruitgang geboekt op het gebied van meldingen. Veel partijen leggen juridische verplichtingen op aan bepaalde beroepsbeoefenaars om melding te maken van een vermoeden van zedendelicten tegen kinderen, en zorgen ervoor dat vertrouwelijkheid geen belemmering voor deze meldplicht vormt. Veel partijen maken het ook mogelijk om beroepsbeoefenaars of vrijwilligers tegen wie een onderzoek ingesteld is vanwege misbruik te schorsen en om ervoor te zorgen dat rechtspersonen ook aansprakelijk gesteld kunnen worden als zij van deze strafbare feiten profiteren.

Voor minderjarige slachtoffers zijn specifieke waarborgen en bescherming tijdens onderzoeken en procedures vereist om het risico op hertraumatisering te beperken en om hun effectieve deelname aan het rechtsproces te garanderen. Met betrekking tot de onderzoeksfase is met de uitbreiding van het Barnahus-model van multidisciplinaire geïntegreerde kindvriendelijke diensten voor kinderen die helpen om secundaire victimisatie van minderjarige slachtoffers te voorkomen aanzienlijke vooruitgang geboekt sinds de 1^e monitoringronde. In het kader van strafrechtelijke procedures is aanzienlijke vooruitgang geboekt ten aanzien van de mogelijkheid voor kinderen om in een rechtszaal te getuigen zonder fysiek aanwezig te zijn, voor kinderen om ondervraagd te worden zonder de fysieke aanwezigheid van de vermoedelijke dader, en om de getuigenis van het kind op video op te nemen. Hoewel bijna alle partijen ervoor zorgen dat vooraf opgenomen/vooraf opgestelde getuigenissen toelaatbaar zijn in de rechtbank, gebruikt echter slechts de helft van hen deze mogelijkheden om getuigenissen door het kind in persoon te vervangen. Er is ook vooruitgang ten aanzien van maatregelen ter bescherming van de privacy van minderjarige slachtoffers. De meeste partijen staan

zittingen zonder aanwezigheid van publiek toe en beschikken over wettelijke regelingen ter voorkoming van de bekendmaking van de identiteit van het slachtoffer in de media. Hoewel alle partijen minderjarige slachtoffers toegang bieden tot enige vorm van gratis juridisch advies, stellen niet alle partijen een "sociaal advocaat" of een advocaat kosteloos ter beschikking of onder soepelere voorwaarden dan voor volwassenen.

Voor slachtoffers en derden zijn ook aanvullende waarborgen vereist buiten het kader van strafrechtelijke procedures. Veel partijen hebben juridische waarborgen ter bescherming van zowel het minderjarige slachtoffer als hun familieleden tegen nadelige gevolgen of secundaire victimisatie nadat het kind seksueel misbruik aan het licht gebracht heeft. Voortgang is tevens geconstateerd bij het verlenen van therapeutische ondersteuning aan personen dicht bij het slachtoffer. In verschillende staten wordt ondersteuning voor familieleden van het slachtoffer verleend binnen Barnahus-diensten of Barnahus-achtige diensten.

Er blijft sprake van aanzienlijke leemtes ten aanzien van het toezicht op en de controle van daders nadat zij uit de gevangenis vrijgelaten zijn en het delen van gegevens over veroordeelde daders tussen partijen. Dit zijn allebei belangrijke stappen die partijen kunnen nemen om recidive te voorkomen.

Het Comité van Lanzarote herhaalt de noodzaak dat partijen hun rechtskaders volledig afstemmen op het Verdrag van Lanzarote. Dit verslag biedt gerichte aanbevelingen en concrete voorbeelden van goede praktijken ter ondersteuning van hervorming om de rechtsbescherming van kinderen tegen seksueel misbruik in de cirkel van vertrouwen te verbeteren.

Bijlage – lijst met aanbevelingen

Aanbevelingen

Aanbeveling 1

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om kennis te nemen van de veelbelovende praktijken die in dit verslag in kaart gebracht worden, en om te overwegen om soortgelijke praktijken op nationaal niveau door te voeren.

Aanbeveling 2

Het Comité van Lanzarote verlangt dat de volgende partijen ervoor zorgen, conform artikel 18 lid 1.b tweede streepje, dat hun strafrechtelijke bepalingen waarin seksuele handelingen met een kind door een persoon in een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed jegens het kind strafbaar gesteld worden, afdoende breed geformuleerd worden zodat deze zien op alle relevante situaties:

- Spanje met betrekking tot kinderen onder de leeftijd van seksuele meerderjarigheid;
- andere partijen met betrekking tot kinderen zowel onder als boven de leeftijd van seksuele meerderjarigheid¹.

Aanbeveling 3

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben² ervoor zorgen, conform artikel 18 lid 1.b tweede streepje, dat hun strafrechtelijke bepalingen seksuele handelingen met kinderen van alle leeftijden strafbaar stellen, waaronder begrepen kinderen boven de leeftijd van seksuele meerderjarigheid, door een persoon in een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed. Deze bepalingen dienen afdoende breed geformuleerd te worden zodat deze zien op alle relevante situaties.

Aanbeveling 4

Het Comité van Lanzarote nodigt de Republiek Moldavië en eventuele andere partijen met soortgelijke bepalingen uit om hun wetgeving te herzien om ervoor te zorgen dat een kind onder de leeftijd van seksuele meerderjarigheid niet geacht kan worden in staat te zijn om in te stemmen met het verrichten van seksuele handelingen.

Aanbeveling 5

---

¹ Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kroatië, Tsjechië, Denemarken, Duitsland, Griekenland, IJsland, Liechtenstein, Montenegro, San Marino, Servië, Slovenië, Tunesië, Turkije en het Verenigd Koninkrijk.

² Andorra, Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Griekenland, Letland, Malta, Republiek Moldavië, Noord-Macedonië, Russische Federatie en Oekraïne.

Het Comité van Lanzarote nodigt Albanië, Bulgarije, Griekenland, Noord-Macedonië, Oostenrijk, Tsjechië, Zwitserland en eventuele andere partijen met soortgelijke bepalingen uit om ervoor te zorgen dat een kind erkend wordt als een slachtoffer van seksueel misbruik en niet strafbaar gesteld wordt voor het verrichten van seksuele handelingen met een volwassen familielid dat hun bloedverwant in de opgaande lijn is, een adoptieouder of pleegouder, of een volwassen broer of zus.

Het Comité van Lanzarote nodigt Albanië, Bulgarije, Griekenland, Hongarije, IJsland, Noord-Macedonië, Oostenrijk, Tsjechië, Zwitserland en eventuele andere partijen met soortgelijke bepalingen uit om ervoor te zorgen, bij de vervolging van strafbare feiten met betrekking tot het verrichten van seksuele handelingen tussen minderjarige broers en/of zussen, dat als één van de broers en/of zussen een slachtoffer is van misbruik door een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed van de ander, die persoon niet strafbaar gesteld wordt.

Aanbeveling 6

Het Comité van Lanzarote nodigt Albanië, Bulgarije, Griekenland, Hongarije, IJsland, Noord-Macedonië, Oostenrijk, Tsjechië, Zwitserland en eventuele andere partijen met soortgelijke bepalingen uit om ervoor te zorgen dat kinderen uitsluitend vervolgd worden als laatste redmiddel bij seksuele handelingen tussen broers en/of zussen, en dat, afhankelijk van de omstandigheden, prioriteit gegeven wordt aan andere passende manieren om met hun schadelijke gedrag om te gaan (bijv. therapeutische ondersteuning en educatieve maatregelen).

Aanbeveling 7

Het Comité van Lanzarote verlangt dat de Russische Federatie en eventuele andere partijen met soortgelijke bepalingen de wetgevende of andere maatregelen nemen die nodig zijn om er conform artikel 27 lid 1 voor te zorgen dat een dader niet van strafrechtelijke aansprakelijkheid of een sanctie gevrijwaard kan worden als gevolg van een huwelijk met een minderjarig slachtoffer van een zedendelict dat door de dader gepleegd is, ook niet nadat het minderjarige slachtoffer meerderjarig is geworden.

Aanbeveling 8

Het Comité van Lanzarote verlangt dat de Russische Federatie en Tunesië ervoor zorgen, conform artikel 18 lid 1.b eerste streepje, dat kinderen die getrouwd zijn, beschermd worden tegen zedendelicten die door hun echtgeno(o)t(e) gepleegd worden.

Aanbeveling 9

Het Comité van Lanzarote verzoekt dat partijen hun wetgeving herzien om ervoor te zorgen dat alle vormen van seksueel misbruik die gepleegd worden door een persoon in een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed, zoals gedefinieerd in artikel 18 lid 1b tweede streepje, vallen onder strafrechtelijke bepalingen, waaronder begrepen strafbare feiten die:

- gepleegd worden door penetratie – ongeacht of er een gebrek is aan instemming of gebruik van geweld, bedreiging of dwang³;
- gepleegd worden door lichamelijk contact zonder penetratie – ongeacht of er een gebrek is aan instemming of gebruik van geweld, bedreiging of dwang⁴; en
- in specifieke gevallen zonder lichamelijk contact mogelijk gemaakt worden door informatie- en communicatietechnologieën, conform de bepalingen van het Verdrag van Lanzarote.

Aanbeveling 10

Het Comité van Lanzarote verzoekt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben⁵ de wetgevende of andere maatregelen nemen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat de toenadering tot kinderen voor seksuele doeleinden (grooming) strafbaar gesteld wordt, zelfs wanneer er geen voorstel gedaan wordt om elkaar te ontmoeten, gevolgd door materiële handelingen die leiden tot een dergelijke ontmoeting, conform het standpunt van het Comité van Lanzarote over artikel 23.

Aanbeveling 11

Het Comité van Lanzarote verlangt dat de volgende partijen ervoor zorgen, conform artikel 2, dat alle kinderen op gelijke wijze beschermd worden tegen seksueel misbruik, zonder discriminatie op grond van geslacht of seksuele geaardheid, met name door:

- Albanië door de bewoordingen van haar wetgeving te herzien ter voorkoming van stigmatisering van seksuele activiteiten op grond van seksuele geaardheid, door de verwijzing naar “homoseksuele activiteiten” te verwijderen;
- Bulgarije en de Russische Federatie door hun wetgeving te herzien om te zorgen voor gelijkwaardige sancties voor alle vormen van seksueel misbruik van kinderen van welk geslacht of welk gender dan ook, ongeacht het geslacht of gender van de dader;
- Noord-Macedonië en Servië, door ervoor te zorgen dat stiefouders van welk gender dan ook opgenomen worden als personen die als daders beschouwd kunnen worden in de wettelijke bepaling(en) die seksuele handelingen met een kind boven de leeftijd van seksuele meerderjarigheid strafbaar stel(t)(len).

Aanbeveling 12

Het Comité van Lanzarote verzoekt dat partijen die in hun rechtskaders voorzien in de mogelijkheid van verkennende gesprekken met kinderen van wie vermoed wordt dat zij seksueel misbruikt zijn, en die dit nog niet gedaan hebben⁶, ervoor zorgen dat dergelijke gesprekken kunnen plaatsvinden zonder dat de ouders of wettelijke voogden van het kind vooraf op de hoogte gesteld worden of vooraf toestemming verkregen wordt in gevallen waarin er een redelijk vermoeden is van seksueel

³ Andorra, Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Letland, Malta, Republiek Moldavië, Russische Federatie en Oekraïne.

⁴ Albanië, Azerbeidzjan, Georgië, Malta en de Russische Federatie.

⁵ Armenië, Griekenland, IJsland, Liechtenstein, Litouwen, Noorwegen, Roemenië, Russische Federatie, San Marino, Servië, Tunesië en Turkije.

⁶ Denemarken, Duitsland, Griekenland, Polen, Russische Federatie, Slowaakse Republiek, Spanje en Verenigd Koninkrijk (Engeland en Wales).

misbruik binnen het gezin en er reden is om aan te nemen dat ouders of wettelijke voogden het kind kunnen verhinderen om seksueel misbruik aan het licht te brengen.

Aanbeveling 13

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben⁷ de wetgevende of andere maatregelen nemen die nodig zijn om er, conform artikel 14 lid 3 eerste streepje, voor te zorgen dat er een mogelijkheid bestaat om een vermeende dader uit de gezinswoning te verwijderen, waaronder begrepen voorafgaand aan het instellen van en buiten het kader van een eventuele strafrechtelijke procedure.

Aanbeveling 14

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat, als de vermeende dader verwijderd wordt, er waarborgen van kracht zijn om te zorgen voor het sociaaleconomische welzijn en de psychosociale ondersteuning van de overige gezinsleden.

Aanbeveling 15

Het Comité van Lanzarote verzoekt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben⁸ ervoor zorgen dat de verwijdering van een minderjarig slachtoffer uit de gezinsomgeving uitsluitend overwogen wordt indien verwijdering van de vermeende dader uit dezelfde omgeving, tezamen met andere maatregelen, niet voldoende zal zijn om het kind te beschermen of niet mogelijk is in de specifieke omstandigheden van het geval, en dit in het belang van het kind gedaan wordt.

Aanbeveling 16

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben⁹ er conform artikel 10 lid 1 voor zorgen dat instanties die in actie komen bij gevallen van seksueel misbruik van kinderen informatie kunnen uitwisselen in het belang van het kind en conform passende waarborgen, zonder inbreuk te maken op gegevensbeschermingswetgeving of regels omtrent vertrouwelijkheid van gegevens.

Aanbeveling 17

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat:

- er een automatische risicobeoordeling, in het belang van het kind, gemaakt wordt in elk geval waarin een ouder of wettelijke voogd verdacht of beschuldigd wordt van seksueel misbruik

---

⁷ Albanië, Azerbeidzjan, Kroatië, Denemarken, Litouwen, Monaco, Noord-Macedonië, Noorwegen, Russische Federatie, San Marino en Tunesië.

⁸ Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, België, Bosnië en Herzegovina, Kroatië, Tsjechië, Denemarken, Georgië, Griekenland, Hongarije, Ierland, Monaco, Montenegro, Noord-Macedonië, Russische Federatie, San Marino, Servië, Slovenië, Spanje, Tunesië, Oekraïne en het Verenigd Koninkrijk.

⁹ Albanië, Azerbeidzjan, Luxemburg, Montenegro, Noord-Macedonië, Polen, Russische Federatie, San Marino, Tunesië, Oekraïne en het Verenigd Koninkrijk (Schotland).

van een eigen kind, met het oog op een besluit omtrent het opschorten of tijdelijk intrekken van ouderschapsrechten of voogdijrechten of gezag om de bescherming van een kind te garanderen en om strafrechtelijke procedures te waarborgen.

- er een automatische beoordeling van het risico en het belang van het kind gemaakt wordt in elk geval waarin een ouder of wettelijke voogd veroordeeld wordt voor seksueel misbruik van een eigen kind, met het oog op een besluit omtrent het handhaven van de opschorting of intrekking van ouderschapsrechten of voogdijrechten of gezag.

Aanbeveling 18

Het Comité van Lanzarote verlangt dat Liechtenstein en de Russische Federatie ervoor zorgen, conform artikel 31 lid 4, dat bijzondere vertegenwoordigers en mandatarissen ad litem benoemd worden wanneer er sprake is van belangenverstremgeling tussen degenen met ouderlijk gezag en een minderjarig slachtoffer.

Aanbeveling 19

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben¹⁰ de wetgevende en andere maatregelen nemen die nodig zijn om er, conform artikel 5 lid 2, voor te zorgen dat bijzondere vertegenwoordigers en mandatarissen ad litem voldoende kennis hebben van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen.

Aanbeveling 20

Het Comité van Lanzarote verzoekt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben de wetgevende of andere maatregelen nemen die nodig zijn om:

- Te voorkomen dat de functies van een advocaat en een mandataris ad litem door één persoon vervuld worden¹¹; en
- Bijzondere vertegenwoordigers en mandatarissen ad litem kosteloos ter beschikking te stellen aan het minderjarige slachtoffer¹².

Aanbeveling 21

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben¹³ conform artikel 16 lid 3 interventieprogramma's of -maatregelen ter beschikking stellen die aangepast zijn aan de ontwikkelingsbehoeften van kinderen die zedendelicten begaan, waaronder voor kinderen onder de minimumleeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid.

---

¹⁰ België, Tsjechië, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Liechtenstein, Litouwen, Russische Federatie, San Marino, Servië, Slovenië, Oekraïne.

¹¹ Albanië, Andorra, Oostenrijk, Bosnië en Herzegovina, Bulgarije, Denemarken, Estland, Georgië, Duitsland, Liechtenstein, Luxemburg, Montenegro, Noord-Macedonië, Noorwegen, Polen, Portugal, Zweden, Zwitserland, Tunesië, Turkije en Oekraïne.

¹² België, Italië, Liechtenstein, Russische Federatie, Servië, Oekraïne en het Verenigd Koninkrijk.

¹³ Albanië, Bulgarije, Denemarken, Noord-Macedonië, San Marino en de Slowaakse Republiek.

Aanbeveling 22

Het Comité van Lanzarote verlangt dat alle partijen, conform artikel 6, alle kinderen voorzien van uitgebreide voorlichting om ze in staat te stellen om schadelijke seksuele activiteiten te herkennen, te voorkomen dat zij schadelijk seksueel gedrag ontplooiën, en toegang te krijgen tot ondersteuning als zij het slachtoffer zijn van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting.

Aanbeveling 23

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen, waar mogelijk, uit om een herstelrechtelijke aanpak te volgen en aan de beginselen van kindvriendelijke justitie, in overeenstemming met de Richtsnoeren van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie, te voldoen in de omgang met kinderen boven de minimumleeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid die schadelijk seksueel gedrag vertonen of ontplooiën of zedendelicten plegen.

Aanbeveling 24

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat detentie van kinderen een laatste redmiddel is in overeenstemming met de Richtsnoeren van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie.

Aanbeveling 25

Het Comité van Lanzarote verlangt dat Hongarije, Noord-Macedonië, San Marino en Turkije er conform artikel 32 voor zorgen dat alle vormen van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, zoals gedefinieerd in het Verdrag van Lanzarote, onderzocht en/of vervolgd kunnen worden bij gebreke van een aangifte van het slachtoffer.

Aanbeveling 26

Het Comité van Lanzarote verzoekt dat Portugal de wetgevende of andere maatregelen neemt die nodig zijn om de bepalingen te vereenvoudigen en om te verduidelijken dat alle strafbare feiten van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen onderzocht en vervolgd kunnen worden bij gebreke van een aangifte van het slachtoffer.

Aanbeveling 27

Het Comité van Lanzarote verlangt dat Noord-Macedonië, de Russische Federatie en Servië er conform artikel 32 voor zorgen dat de procedure voortgezet kan worden, zelf als slachtoffers hun verklaring intrekken.

Aanbeveling 28

Het Comité van Lanzarote nodigt partijen, met name Andorra, uit om ervoor te zorgen dat balie-medewerkers passende training krijgen om ervoor te zorgen dat zij gevallen van seksueel misbruik van kinderen ook registreren bij gebreke van een aangifte van het slachtoffer.

Aanbeveling 29

Het Comité van Lanzarote nodigt partijen, met name Denemarken, uit om ervoor te zorgen dat er waarborgen van kracht zijn om slachtoffers te beschermen en hertraumatisering te voorkomen wanneer een slachtoffer als getuige opgeroepen wordt zelfs nadat deze een aangifte heeft ingetrokken.

Aanbeveling 30

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat het belang van het kind in acht genomen wordt bij het besluit om een procedure wegens zedendelicten tegen een kind door te zetten of te staken na de intrekking van een aangifte door het slachtoffer.

Aanbeveling 31

Het Comité van Lanzarote nodigt Servië uit om ervoor te zorgen dat kinderen die te maken hebben met potentiële strafbare feiten van "samenwonen met een minderjarige" systematisch gescreend worden op potentiële strafbare feiten met betrekking tot seksueel misbruik of seksuele uitbuiting en dat er rekening gehouden wordt met het belang van het kind bij een besluit om dit specifieke strafbare feit niet te vervolgen of om de procedure te staken.

Aanbeveling 32

Het Comité van Lanzarote verzoekt alle partijen om de wetgevende of andere maatregelen te nemen die nodig zijn in overeenstemming met de Verklaring ter bescherming van kinderen in de pleegzorg tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, om ervoor te zorgen dat beroepsbeoefenaars die werkzaam zijn in de publieke, private of vrijwillige sector aansprakelijk gesteld worden als zij zedendelicten plegen tegen een kind of nalaten om melding te maken bij de bevoegde instanties van dergelijke strafbare feiten die zich voordoen in een pleegzorgomgeving.

Aanbeveling 33

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben¹⁴ er conform artikel 12 lid 1 voor zorgen dat de regels inzake vertrouwelijkheid die door interne wetgeving opgelegd worden aan bepaalde beroepsbeoefenaars die in het kader van hun werk met kinderen in aanraking komen geen belemmering vormen voor de mogelijkheid om melding te maken bij de bevoegde

---

¹⁴ Albanië, Andorra, Armenië, Azerbeidzjan, Bosnië en Herzegovina, Bulgarije, Tsjechië, Denemarken, Estland, Duitsland, Griekenland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Republiek Moldavië, Monaco, Montenegro, Noord-Macedonië, Noorwegen, Polen, Russische Federatie, Servië, Slowaakse Republiek, Slovenië, Spanje, Zweden, Oekraïne en Verenigd Koninkrijk.

diensten van een situatie waarvan zij redelijke gronden hebben om aan te nemen dat een kind het slachtoffer is van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik.

Aanbeveling 34

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat beroepsbeoefenaars het kind/de ouders/verzorgers niet op de hoogte hoeven te stellen voordat een melding gemaakt wordt als de beroepsbeoefenaar die de melding doet, denkt dat die mededeling het kind/de ouders/verzorgers of zichzelf in gevaar brengt.

Aanbeveling 35

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om speciale bescherming te bieden aan beroepsbeoefenaars die te goeder trouw melding maken van zedendelicten tegen kinderen, waaronder bescherming van beroepsbeoefenaars tegen beroepssancties of arbeidssancties.

Aanbeveling 36

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om de bescherming te versterken van personen die te goeder trouw melding maken van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik van kinderen, en om de drempel voor het melden van vermoedens zo laag mogelijk te houden.

Aanbeveling 37

Het Comité van Lanzarote verzoekt alle partijen om te zorgen dat er een mogelijkheid bestaat om de vermeende dader vanaf het begin van het onderzoek uit de pleegzorgomgeving te verwijderen.

Aanbeveling 38

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om te overwegen om voorzorgsmaatregelen te introduceren om vermoedelijke daders tijdens strafrechtelijke onderzoeken en procedures met betrekking tot strafbare feiten die conform het Verdrag van Lanzarote vastgesteld zijn te schorsen van beroepsmatige activiteiten of vrijwilligerswerk waarbij ze met kinderen in contact komen.

Aanbeveling 39

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben¹⁵ de wetgevende of andere maatregelen nemen die nodig zijn om er conform artikel 26 voor te zorgen dat rechtspersonen aansprakelijk gesteld kunnen worden voor seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen.

---

¹⁵ Andorra, Azerbeidzjan, Denemarken, IJsland, Liechtenstein, Malta, Noord-Macedonië, Russische Federatie en Servië.

Aanbeveling 40

Het Comité van Lanzarote blijft het "kinderhuis" of "Barnahus-model" erkennen als veelbelovende praktijk en nodigt partijen die dit nog niet gedaan hebben uit om soortgelijke multidisciplinaire en geïntegreerde diensten op hun gehele nationale grondgebied ter beschikking te stellen voor de bescherming van slachtoffers van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen.

Aanbeveling 41

Het Comité van Lanzarote nodigt Noorwegen en eventuele andere partijen waar dit wellicht nog niet het geval is uit om ervoor te zorgen dat alle kinderen tot 18 jaar toegang hebben tot de diensten die verleend worden door kinderhuizen of andere soortgelijke multidisciplinaire en geïntegreerde diensten die in het land opgezet zijn.

Aanbeveling 42

Het Comité van Lanzarote verlangt dat de Russische Federatie er conform artikel 35 lid 1.c voor zorgt dat alle werknemers die verantwoordelijk zijn voor het verhoren van minderjarige slachtoffers verplicht zijn om passende training te volgen.

Aanbeveling 43

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben¹⁶ de wetgevende of andere maatregelen nemen die nodig zijn om er conform artikel 35 lid 1.a voor te zorgen dat het verhoor van minderjarige slachtoffers zo snel mogelijk na het strafbare feit plaatsvindt.

Aanbeveling 44

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben¹⁷ de wetgevende of andere maatregelen nemen die nodig zijn om er conform artikel 35 lid 1.d voor te zorgen dat, wanneer het onontbeerlijk is dat het slachtoffer meer dan een keer verhoord wordt, verhoren indien mogelijk en in voorkomende gevallen door dezelfde persoon en onder dezelfde materiële omstandigheden gehouden worden, waarbij dezelfde kindvriendelijke procedurele waarborgen gehandhaafd worden als bij het eerste verhoor.

Aanbeveling 45

Het Comité van Lanzarote nodigt Georgië, Noord-Macedonië en de Russische Federatie uit om de wetgevende of andere maatregelen te nemen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat de verdediging de onthullingen van het kind tijdens het verhoor middels vragen kan betwisten, waarmee het overbodig wordt dat het kind tijdens de procedure in de rechtszaal aanwezig is.

---

¹⁶ Bulgarije, Frankrijk, Griekenland, Russische Federatie, Tunesië, Oekraïne, Verenigd Koninkrijk.

¹⁷ Bulgarije, Frankrijk, Griekenland, Luxemburg, Malta, Noord-Macedonië, Polen, Russische Federatie, Oekraïne, Verenigd Koninkrijk.

Aanbeveling 46

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben¹⁸ ervoor zorgen dat alle minderjarige slachtoffers van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik onder de 18 jaar kunnen profiteren van de procedurele waarborgen die zijn opgenomen in het Verdrag van Lanzarote.

Aanbeveling 47

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat minderjarige slachtoffers onder de 18 jaar in de regel gehoord kunnen worden zonder fysiek in de rechtbank aanwezig te zijn, tenzij dit niet in hun belang is.

Aanbeveling 48

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben er conform artikel 31 lid 1.g voor zorgen dat kinderen in de regel niet geconfronteerd worden met de vermoedelijke dader¹⁹, en verzoekt dat indien uitzonderingen in nationale wetgeving voorzien worden deze voldoen aan het beginsel van het belang van het kind en onderworpen zijn aan het advies van een onafhankelijke deskundige²⁰.

Aanbeveling 49

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om de wetgevende of andere maatregelen te nemen die nodig zijn om minderjarige slachtoffers ook te beschermen tegen een confrontatie met vermoedelijke daders in het kader van procedures bij de familierechter of zorgprocedures die parallel lopen met het strafrechtelijk onderzoek of gerechtelijke procedures.

Aanbeveling 50

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben²¹ conform artikel 31 lid 1 de wetgevende of andere maatregelen nemen die nodig zijn ter voorkoming van de publieke verspreiding van gegevens, met name door de media, die zou kunnen leiden tot de identificatie van een minderjarig slachtoffer van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik.

Aanbeveling 51

---

¹⁸ Armenië, Azerbeidzjan, Denemarken, Estland, IJsland, Noorwegen, Russische Federatie, Servië, Slovenië en Spanje.

¹⁹ Luxemburg, Monaco en de Russische Federatie.

²⁰ Azerbeidzjan, Griekenland, Hongarije, Luxemburg, Monaco, Montenegro, Russische Federatie, Slovenië en Zwitserland.

²¹ Armenië, Azerbeidzjan, Bosnië en Herzegovina, Estland, Duitsland, IJsland, Letland, Liechtenstein, Republiek Moldavië, Monaco, Nederland, Noord-Macedonië, Noorwegen, Polen, Roemenië (met betrekking tot kinderen van 14 jaar en ouder), Russische Federatie, Slowaakse Republiek, Zweden en Zwitserland.

Het Comité van Lanzarote verlangt dat Noord-Macedonië er conform artikel 36 lid 2 voor zorgt dat strafrechtelijke procedures met betrekking tot de seksuele uitbuiting en het seksueel misbruik van kinderen zonder aanwezigheid van publiek kunnen plaatsvinden.

Aanbeveling 52

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat wanneer een kind zich onder de hoede van een voogd of sociale diensten bevindt vanwege een vermoeden dat een strafbaar feit tegen het kind gepleegd is op grond van dit Verdrag en het kind de status van een partij bij een strafrechtelijke procedure kan hebben, die diensten namens het kind juridisch advies dienen in te winnen.

Aanbeveling 53

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat, wanneer juridisch advies en rechtshulp beschikbaar zijn voor minderjarige slachtoffers van zedendelicten, zij informatie ontvangen zodat zij toegang tot deze diensten kunnen verkrijgen.

Aanbeveling 54

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om gratis rechtshulp te verlenen aan minderjarige slachtoffers van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik, met name in gevallen waarbij sprake is van misbruik van een positie van vertrouwen, gezag of invloed.

Aanbeveling 55

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om psychologische bijstand van een opgeleide beroepsbeoefenaar beschikbaar te stellen aan minderjarige slachtoffers van alle leeftijden die betrokken zijn bij onderzoeksprocedures en gerechtelijke procedures, en niet afhankelijk van het oordeel van de autoriteiten of een verzoek van een slachtoffer of diens vertegenwoordiger.

Aanbeveling 56

Het Comité van Lanzarote verlangt dat Noorwegen er conform artikel 2 voor zorgt dat slachtoffers en hun naasten toegang hebben tot bijstand zonder discriminatie op welke grond dan ook.

Aanbeveling 57

Het Comité van Lanzarote nodigt partijen uit die dit nog niet gedaan hebben²² om ervoor te zorgen dat slachtoffers en hun naasten toegang hebben tot passende bijstand, zelfs als zij niet als getuige bij de rechtbank fungeren.

---

²² Azerbeidzjan, Bosnië en Herzegovina.

Aanbeveling 58

Het Comité van Lanzarote verzoekt dat Armenië, Oekraïne en eventuele andere partijen die bijstand aan minderjarige slachtoffers verlenen in het kader van interventie maatregelen die ontworpen zijn voor slachtoffers van huiselijk geweld of mensenhandel, in dat kader expliciet verwijzen naar minderjarige slachtoffers van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik.

Aanbeveling 59

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat passende financiering wordt toegekend aan diensten die ondersteuning bieden, waaronder begrepen psychologische noodhulp, aan slachtoffers en hun naasten.

Aanbeveling 60

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om de wetgevende of andere maatregelen te nemen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat beroepsbeoefenaars die met minderjarige slachtoffers werken toegang hebben tot training en hulpmiddelen waardoor zij in staat zijn om potentiële belangenverstrengelingen die zich voordoen in het kader van toegang tot informatie over een kind te herkennen en daarop gepast te reageren.

Aanbeveling 61

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen, zonder afbreuk te doen aan de vrije en juiste bewijswaardering, dat wanneer er sprake is van therapeutische interventie bij een kind, dit op zichzelf geen nadelige invloed heeft op de beoordeling van de geloofwaardigheid van of het gewicht dat aan de getuigenis van het kind gegeven wordt.

Aanbeveling 62

Het Comité van Lanzarote nodigt alle partijen uit om ervoor te zorgen dat slachtoffers van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen toegang hebben tot langdurige ondersteuning die afgestemd is op hun specifieke behoeften.

Aanbeveling 63

Het Comité van Lanzarote verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben²³ conform artikel 27 lid 4 mechanismes instellen voor de controle van en het toezicht op personen die veroordeeld zijn voor seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen.

---

²³ Albanië, Andorra, Armenië, Azerbeidzjan, Griekenland, Liechtenstein, Republiek Moldavië, Noorwegen, Russische Federatie, Servië, Slowaakse Republiek en Tunesië.

Aanbeveling 64

Het Comité van Lanzarote nodigt partijen uit om de controle van en het toezicht op daders die veroordeeld zijn voor seksuele uitbuiting of seksueel misbruik van kinderen te versterken, bijvoorbeeld door de stappen die zijn opgenomen in de onderstaande aanvullende richtsnoer in overweging te nemen.

Aanbeveling 65

Het Comité van Lanzarote herhaalt Aanbeveling 11 van het Rapport over mechanismen voor het verzamelen van gegevens, en verlangt dat partijen die dit nog niet gedaan hebben²⁴ samenwerken met andere partijen door middel van de uitwisseling van gegevens met betrekking tot de identiteit en het genetische profiel van personen die veroordeeld zijn voor de conform het Verdrag van Lanzarote vastgestelde strafbare feiten, in overeenstemming met overeenkomsten en protocollen omtrent gegevensuitwisseling, ten behoeve van de preventie en vervolging van dergelijke strafbare feiten conform artikel 37 lid 3.

---

²⁴ Albanië, Andorra, Armenië, Oostenrijk, Azerbeidzjan, Bosnië en Herzegovina, Bulgarije, Georgië, Duitsland, Griekenland, Liechtenstein, Malta, Monaco, Montenegro, Noord-Macedonië, IJsland, Russische Federatie, San Marino, Servië, Slovenië, Zwitserland, Tunesië, Turkije en Oekraïne.